

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

ISSN 2306-6814

9 772306 681405

Науково-практичний журнал

№ 8 квітень 2024

Головний редактор:

Ємельянов В.М.,
доктор наук з державного управління,
професор, заслужений діяч науки
і техніки України

Заступники головного редактора:

Антонова Л.В.,
кандидат економічних наук, доктор наук
з державного управління, професор
Нора Г.А.,
доктор економічних наук, професор

Відповідальні секретарі:

Штиршов О.М., кандидат наук з
державного управління, доцент
Тимофеев С.П., кандидат наук з
державного управління, доцент
Кучеренко Г.Б.

Члени редакційної колегії:

Abbas Mardani, Ph.D. in Philosophy Management (USA)
Бартош Гордецки, доктор політичних наук, професор факультету журналістики й політичних наук Університету імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща)
Беглиця В. П., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Гармідер А. Д., доктор економічних наук, доцент
Гнат'єва Т. М., кандидат економічних наук, доцент
Гришова І. Ю., доктор економічних наук
Дацій О. І., доктор економічних наук
Денисенко М. П., доктор економічних наук, професор
Козловський С. В., доктор економічних наук, професор
Кравчук А. О., кандидат економічних наук, доцент
Кушнір С. О., кандидат економічних наук, професор
Лазарева О. В., доктор економічних наук, професор
Ніколюк О. В., доктор економічних наук, професор
Плеханов Д. О., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Резнікова Н. В., доктор економічних наук, професор
Сазонець І. А., доктор економічних наук, професор
Сазонець О. М., доктор економічних наук, професор
Сорока С. В., доктор наук з державного управління, професор
Стоян О. Ю., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, доцент
Тарасова Т. О., доктор економічних наук, професор
Чвортко Л. А., кандидат економічних наук, доцент
Яременко Л. М., к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування
Ярошевська О. В., доктор економічних наук, професор

ІНВЕСТИЦІЇ:

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 8 квітень 2024 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.
Виходить 2 рази на місяць

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з питань

ЕКОНОМІКИ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Категорія «Б»

(Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

— Index Copernicus (IC);
— SIS;
— Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 23727-13567ПП від 17.12.2018 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 458-10-73
(050) 382-06-63

E-mail: economy_2008@ukr.net
www.nayka.com.ua
www.investplan.com.ua

Засновники:

*Чорноморський національний університет
імені Петра Могили,
ТОВ "ДКС Центр"*
Видавець:
ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою 18.04.24 р.
Підписано до друку 18.04.24 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 47.4.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 1804/2.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

© ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД, 2024

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 8 квітень 2024 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Барна М. Ю., Гучковська І. І., Топорницька М. Я., Осінська О. Б.

Моделювання ефективності економічної діяльності організацій сфери туризму:
управлінський аспект 7

Вабдійчик І. М., Зубко Т. А., Стояненко І. В.

Інноваційні парки як напрям відновлення економіки України у світовому просторі 20

Коненко В. В., Рудаченко О. О.

Дослідження особливостей діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання 26

Мищук Є. В., Пасічник Н. В.

Стратегічні маркетингові рішення у стимулюванні європейської інтеграції та управлінні ефективністю
інноваційних компаній 31

Морозова А. С., Міх О. М.

Соціальна відповідальність бізнесу: сучасний стан та перспективи розвитку 38

Непокутна Т. А., Шевченко Б. О., Яковенко А. І., Шаравара Р. І., Степаненко С. В.

Ресурсно-фінансове забезпечення соціальної справедливості: еволюція уявлень від стародавнього світу
до кінця ХІХ ст. 43

Федірець О. В., Броварець О. О., Мартин О. М.

Інноваційне управління агропродовольчою сферою як соціально-економічною системою
в умовах безпекових викликів 52

Тулъчинська С. О., Шашин О. Ю.

Організаційно-правові інструменти впровадження антисипативного управління
в сучасних умовах функціонування підприємства 59

Башинська І. О., Бриленко К. Б., Добняк Н. В.

Аналіз світового досвіду управління ризиками кваліфікованих кадрів у повоєнний період відновлення 65

Жукова А. М., Максименко А. П., Дерюга А. В.

Сучасні тенденції цифрової трансформації національного господарства
як чинник забезпечення економічної безпеки 71

Олешко А. А., Цепова О. А.

Перспективи впровадження е-гривні в контексті цифрової трансформації 77

Резнікова Н. В., Тарасенко А. О.

Міжнародна економічна політика в умовах конфліктогенності глобального середовища:
ризик економічного протистояння 83

Григорова З. В., Сухорукова О. А., Кваско А. В.

Інформаційне забезпечення міжнародної діяльності підприємства: виклики та рішення 91

Лисюк В. С.

Стан третинного сектору в трисекторній моделі економіки, проблеми та тенденції,
роль у створенні якісно нової української економіки 99

Парфентьева О. Г.

Теоретичні засади розкриття інформації про сталий розвиток компанії 105

Шепель І. В.

Організація та формування системи фінансового обліку: реалії сьогодення 110

Шимків С. А.

Особливості застосування ризик-орієнтованого підходу у заходах фінансового моніторингу 116

Петченко М. В., Баган Н. В., Лапхун Г. А.

Теоретико-методологічні основи еко-безпекового управління ресурсами
інноваційно активних підприємств в системі агресивного маркетингу 121

Бабенко А. С., Логвінов П. В., Тарасов В. В.

Соціальні виміри боргової політики в Україні 126

Полъова Н. М., Дубик Б. І.

Теоретичні аспекти стратегічного планування в умовах цифровізації економіки 131

Биба В. В., Пінчук Н. М., Корунський В. В.

Ефективне управління витратами в організаційному менеджменті 141

УДК 005.342:351.863

*М. В. Петченко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та бізнес-технологій,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1104-5717>*

*Н. В. Баган,
доктор філософії з економіки, старший викладач кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3846-7207>*

*Г. А. Лашкун,
асистент кафедри економіки, організації та управління підприємствами,
Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8288-342X>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.8.121

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКО-БЕЗПЕКОВОГО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ІННОВАЦІЙНО АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ АГРЕСИВНОГО МАРКЕТИНГУ

*M. Petchenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Economics and Business Technologies, National Aviation University, Ukraine, Kyiv
N. Bahan,
PhD in Economics, Senior Lecturer of I. Markina Department of Management,
Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine
H. Lashkun,
Assistant of the Department of Economics, Organization and Management
of Enterprises, Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih, Ukraina*

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF ECO-SAFETY MANAGEMENT
OF RESOURCES OF INNOVATIVELY ACTIVE ENTERPRISES IN THE SYSTEM
OF AGGRESSIVE MARKETING

В статті досліджено теоретико-методологічні основи еко-безпекового управління ресурсами інноваційно активних підприємств в системі агресивного маркетингу. Формування ресурсного потенціалу сфери економіки в цілому та його окремих складових є надзвичайно актуальним питанням як у науковому, так і в практичному значенні. Розв'язання важливих завдань функціонування національної економічної сфери як однієї з складових соціально-економічного розвитку суспільства передбачає особливі підходи, оскільки мова йде передусім про виробництво товарів, а також забезпечення економічної безпеки, що вимагає раціонального використання ресурсів. Проведений аналіз етапів еволюції наукових знань про економічні ресурси, дослідження понятійно-категоріального апарату та тверджень науковців стосовно сутності поняття "ресурси" дозволили узагальнити одержані дані, та надати власне визначення поняття ресурси інноваційно активних підприємств" як сукупності органічно взаємопов'язаних природ-

них, матеріальних, нематеріальних, фінансових, трудових, часових та інформаційних ресурсів, які при взаємодії один з одним та при врахуванні впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища забезпечують безперебійну діяльність інноваційно активного підприємства з метою отримання максимального прибутку, беручи до уваги економічну, екологічну та соціальну основи. Враховуючи різноспрямованість класифікацій та особливості типізації ресурсів, запропоновано як основні види ресурсів інноваційно активного підприємства визначити наступні: матеріальні, нематеріальні, фінансові, трудові, земельні, інформаційні, часові та підприємницькі, та удосконалити класифікацію шляхом доповнення ознаками інформаційних (за ступенем достовірності; за ступенем надійності; за шляхом (рівнем) передачі; за каналом передачі; за сферою використання) та розробленням класифікації часових (за ефективністю використання; за галузевою приналежністю; за швидкістю прийняття рішення; за використанням часу з урахуванням сезонності виробництва) ресурсів. При цьому еко-безпекове управління ресурсами інноваційно активних підприємств в системі агресивного маркетингу через сучасні логістичні проблеми потребує в подальшому розробки відповідних інструментів та алгоритмів їх застосування.

The article examines the theoretical and methodological foundations of eco-safety management of resources of innovatively active enterprises in the system of aggressive marketing. The formation of the resource potential of the economy as a whole and its individual components is an extremely urgent issue in both scientific and practical terms. Solving the important tasks of the functioning of the national economic sphere as one of the components of the socio-economic development of society requires special approaches, since it is primarily about the production of goods, as well as ensuring economic security, which requires the rational use of resources. The analysis of the stages of the evolution of scientific knowledge about economic resources, the study of the conceptual and categorical apparatus and the statements of scientists regarding the essence of the concept of "resources" made it possible to generalize the obtained data and provide a proper definition of the concept of "resources of innovatively active enterprises" as a set of organically interconnected natural, material, immaterial, financial, labor, time and information resources, which, when interacting with each other and taking into account the influence of external and internal environmental factors, ensure the smooth operation of an innovatively active enterprise with the aim of obtaining maximum profit, taking into account the economic, ecological and social foundations. Taking into account the diversity of classifications and the peculiarities of the typification of resources, it is proposed to define the following as the main types of resources of an innovatively active enterprise: material, immaterial, financial, labor, land, information, time, and business, and to improve the classification by adding information features (by the degree of reliability; by the degree of reliability; by the way (level) of transmission; by the transmission channel; by the field of use) and the development of a classification of time (by the efficiency of use; by industry affiliation; by the speed of decision-making; by the use of time taking into account the seasonality of production) resources. At the same time, eco-safety management of resources of innovatively active enterprises in the system of aggressive marketing due to modern logistical problems requires the further development of appropriate tools and algorithms for their application.

Ключові слова: теорія, методологія, еко-безпекове управління, управління ресурсами, інноваційно активні підприємства, система, агресивний маркетинг.

Key words: theory, methodology, eco-safety management, resource management, innovatively active enterprises, system, aggressive marketing.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Формування ресурсного потенціалу сфери економіки в цілому та його окремих складових є надзвичайно актуальним питанням як у науковому, так і в практичному значенні. Розв'язання важливих завдань функціонування національної економічної сфери як

однієї з складових соціально-економічного розвитку суспільства передбачає особливі підходи, оскільки мова йде передусім про виробництво товарів, а також забезпечення економічної безпеки, що вимагає раціонального використання ресурсів. Дані обставини обумовлюють актуальність дослідження теоретико-методологічних основ еко-безпекового управління ресурсами інноваційно активних підприємств в системі агресивного маркетингу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Вітчизняна економіка належить до ресурсомістких, де використовується велика кількість трудових, матеріально-технічних, природних ресурсів. Їх кількісний та якісний склад, співвідношення між трудовими, матеріально-технічними і природними ресурсами, з одного боку, та рівень як сумарної, так і поресурсної віддачі — з другого, визначають величину ресурсного потенціалу інноваційно активного підприємства.

Інноваційно активні підприємства є основою економіки будь-якої країни. Саме дані підприємства займаються продукуванням та провайдингом галузевих інновацій. Для виготовлення продукції інноваційно активними підприємствами використовується велика кількість різноманітних ресурсів. Ресурси — це сукупність засобів, які є необхідними для ведення господарської діяльності [1—13]. Вони використовуються у виробничому процесі на всіх його етапах. Всі ці ресурси є обмеженими за різними ознаками і не можуть використовуватись безперервно, без оновлення або модернізації. Тому подальшого дослідження потребують питання екобезпечного управління ними та реагування інноваційно активних підприємств в системі агресивного маркетингу на зовнішню сигнаторику.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Формулювання цілей статті (постановка завдання) — дослідити теоретико-методологічні основи еко-безпечного управління ресурсами інноваційно активних підприємств в системі агресивного маркетингу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Ефективна діяльність інноваційно активного підприємства залежить від зовнішніх та внутрішніх чинників. Головним чинником є ефективне управління ресурсним потенціалом підприємства, і саме він впливає на ефективність ведення діяльності інноваційно активного підприємства. Слід враховувати, що на даний момент в сучасній економічній літературі не існує чіткого визначення поняття "ресурси підприємства" [3] та твердження різноманітних вчених щодо трактування категорії "ресурси". Розглянемо еволюцію наукових знань про економічні ресурси (рис. 1). Отже, в результаті проведеного дослідження еволюції наукових знань про економічні ресурси, аналізу наукових шкіл, їхніх розборів та відокремлення того чи іншого виду ресурсу в залежності від потреб часу та розвитку науки, ми можемо зробити висновок, що саме в результаті тривалого дослідження розвитку наукової думки вітчизняні та зарубіжні науковці змогли виділити сучасні твердження щодо розуміння поняття економічних ресурсів.

Наукова теорія пізнання ресурсів почала активно розвиватися в епоху розквіту ідей класичної та марксистської політекономії (XVII—XIX ст.) з початком фор-

мування категорії "капіталу" як одного з найважливіших ресурсів економіки, до того ж часу економічні ресурси в цілому, так і ресурсні обмеження економіки не були об'єктом наукового аналізу [7]. Саме в епоху класичної політичної економії земля, праця та капітал стали сприйматися рівноправними ресурсами, кожен з яких впливав на зростання доходу для свого власника у формі заробітної плати, позичкового відсотка та ренти [1]. Отже, ресурси стали сприймати базовими факторами суспільного виробництва, одними з найважливіших ресурсів національної економіки а не лише як джерела індивідуального доходу [7].

У XX ст. важливу роль стали відігравати підприємницькі здібності. Тоді ж почалося широке розповсюдження процесів інформатизації економіки і як результат інформація стала одним з провідних економічних ресурсів [7].

Отже, шляхом аналізу наукових бачень про проблему пізнання ресурсів та розгляд еволюції наукових шкіл помічаємо неузгодженість термінологічного апарату, тому виникає потреба в дослідженні сутності поняття "ресурси".

Категорія "ресурс" походить від французького *resource* — засіб, запас, джерело доходу та має універсальний, міждисциплінарний та багатоаспектний характер [5]. Поняття "ресурс", (з фр. *Ressource* — засіб, спосіб, дані) — в широкому розумінні означає — все, що необхідно людині (фізичній особі) і організації (в тому числі юридичній особі) для досягнення мети, задоволення власних потреб і потреб суб'єктів або об'єктів зовнішнього середовища. Ресурси в економічній літературі розглядаються як сукупність природних, виробничо-технічних, організаційних і соціальних факторів [3; 4].

На думку Джеймса Харінгтона, для досягнення ефективної роботи підприємства необхідно навчитися правильно і творчо управляти: процесами, проектами, змінами, знаннями та ресурсами. При цьому, поняття ресурси розглядається в широкому розумінні, як всі види активів компанії [4].

Аналогічні тлумачення можна зустріти і в інших джерелах, зокрема: С. В. Мочерний [8] надав загальне визначення ресурсів як основних елементів виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система і які використовуються для досягнення конкретних цілей економічного розвитку [2]. С. В. Мочерний в Економічній енциклопедії дає таке тлумачення поняття: "Економічні ресурси — сукупність ресурсів, які використовуються в господарській діяльності для виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних і духовних благ, задоволення зростаючих потреб населення. Економічні ресурси він поділяв на природні (сировинні, геофізичні), трудові, капітальні (основні засоби), оборотні засоби (матеріали), фінансові, інформаційні.

С. М. Гончаров [6] в економічному словнику відображує ресурси як природні, сировинні, матеріальні, трудові, фінансові цінності, які можуть бути використані в разі потреби для створення продукції, надання послуг, одержання додаткової вартості [7], а автори економічного тлумачно-термінологічного словника, ресурсами вважають всі засоби, запаси, можливості, джерела будь-чого, включаючи природні, інтелектуальні та технологічні, які можуть бути застосовані в господарській діяльності.

Еволюція наукових знань про економічні ресурси	
Концепт ресурсів: Технологічний концепт ресурсів, заснований на усвідомленні виробництва як процесу безпосереднього використання внутрішніх фізичних властивостей ресурсів - продуктивності праці і родючості землі	
Період: Епоха становлення перших рабовласницьких держав	Представники: Конфуцій (551 – 479 рр. до н. е.), Сократ (469 – 399 рр. до н. е.), Ксенофонт (430 – 354 рр. до н. е.), Платон (428 – 347 рр. до н. е.), Аристотель (384 – 322 рр. до н. е.)
До економічних цінностей (господарських ресурсів) відносять рабів, землю, рідше – продукти праці, пізніше – гроші. Безпосередньо категорію «ресурси» ще не використовують, проте, економічний зміст даного поняття розкривають через поняття «багатство». Єдиним повноцінним джерелом добробуту вважається сільське господарство, в якості базової ланки якого розглядається окреме рабовласницьке землеволодіння	
Період: Епоха розвитку феодалізму	Представники: Каноністи (представники католицької церкви); Хома Аквінський (1226 – 1274)
Трактують економічні положення переважно з позицій античної традиції, спираючись, в основному, на переконання Аристотеля. До економічних ресурсів відносять землю і працю. Економічні ресурси все ще не стали предметом наукового аналізу	
Концепт ресурсів: Зародження та формування сучасного економічного концепту ресурсів	
Період: Епоха розквіту ідей класичної та марксистської політекономії (XVII – XIX ст.)	Представники: В. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо, С. Міль, Т. Р. Мальтус, Ж.-Б. Сей, К. Маркс та ін.
Традиційні засоби одержання благ для існування починають усвідомлюватися як фундаментальні фактори виробництва, найважливіші ресурси всієї економіки. При цьому капітал і праця вже однозначно сприймаються як економічні ресурси, а земля ще розглядається лише як фізичний ресурс. У концепції Ж.-Б. Сей (відомої як «теорія трьох факторів виробництва») вперше здійснюється класифікація ресурсів. Основна ідея цієї концепції зводиться до того, що в суспільному виробництві взаємодіють три рівноправні ресурси – праця, капітал і земля, кожен з яких породжує потік доходу для свого власника у формі заробітної плати, позичкового відсотка і ренти відповідно. Т.-Р. Мальтус вперше сформулював задачу про необхідність підтримки балансу між трудовими і природними ресурсами, що заклало основу формування наукового напрямку, пов'язаного з аналізом ресурсних обмежень у сфері економіки. Ресурсна складова теоретичної концепції К. Маркса включає важливі положення про особистий (людина) і речовий (засоби і предмети праці) фактори виробництва та передбачає можливість соціально справедливого розподілу суспільного багатства за участю держави. Провідним економічним фактором К. Маркс вважав працю найманих робітників.	
Концепт ресурсів: Економічний концепт ресурсів, заснований на пріоритеті споживання	
Період: Епоха розвитку неокласичної ринкової теорії та поглиблення концепту рівноправності та компліментарності ресурсів	Представники: К. Менгер, Ф. Візер, Е. Бьом-Баверк; Дж. Б. Кларк, П. Х. Дуглас, Ч. В. Кобб
У теорії витрат виробництва (К. Менгер, Ф. Візер, Е. Бьом-Баверк) пропонується цінність благ вимірювати цінністю спожитих у процесі їх створення ресурсів. Проблему визначення частки кожного з факторів виробництва у вартості створеного продукту аналітично вирішується Дж. Б. Кларком, який сформулював теорію складної граничної продуктивності ресурсів. Подальший розвиток і конкретизацію означених підхід у дослідженні ресурсів отримує у теорії виробничої функції Ч. В. Кобба та П. Х. Дугласа.	
Період: Зрушення в класичній ресурсній парадигмі. Формування теорії постіндустріального суспільства (XX ст.)	Представники: А. Маршалл, Й. Шумпетер, Д. Белл, Дж. Гелбрейт, О. Тоффлер, П. Друкер
До традиційного списку факторів господарської діяльності (праця, земля, капітал) віднесені підприємницькі здібності (організаційно-управлінський ресурс) та інформація (знання та технологія). З другої половини XX ст. провідним економічним ресурсом розвитку суспільства визнається інформація. Володіння достовірною інформацією є необхідною умовою для вирішення проблем, що стоять перед економічним суб'єктом. У той же час навіть повна інформація не є гарантією успіху. Уміння використовувати отримані відомості для ухвалення найкращого за існуючих обставин рішення характеризує такий інформаційний ресурс, як знання. Уособленням цього ресурсу виступають кваліфіковані кадри.	
Період: Поява теорії ресурсного потенціалу (кінець XX – початок XXI ст.)	

Рис. 1. Еволюція наукових знань про економічні ресурси

Джерело: розроблено на основі [1; 9].

В. Є. Новицький вважає, що для одержання матеріальних та духовних благ людям необхідні матеріальні та інформаційні ресурси а О. О. Мамалуй допускає, збільшити майбутні блага можливо при використанні капіталу [11; 10; 7]. Т. В. Якимчук припускає, що: "Ресурс у матеріальному плані є найважливіший речовий компонент, який забезпечує існування людських спільнот у навколишньому природному середовищі в процесі його перетворення, використання та відтворення у спільному виробництві для задоволення потреб" [13], а на думку А. С. Філіпенко ресурси є складовими елементами виробничого потенціалу, якими володіє окрема країна чи світове співтовариство і які використовуються для економічного, соціального та науково-технічного розвитку [12; 7].

Дж. Блек у тлумачному економічному словнику [1] дає визначення: "Ресурси (resources) — в це поняття включається все, що сприяє економічній діяльності: природні ресурси (наземні, копалини, підводні); людські ресурси, включаючи здібності і кваліфікацію; товари виробничого призначення, або вироблені людиною засоби виробництва" [2]. Продукцію та послуги невиробничого характеру, призначені для особистого споживання також деякі науковці називають ресурсами. Для економічної науки характерне застосування слова "ресурси" у множині, в той час як "ресурс" в однині вживається як технічна характеристика будь-якого об'єкта [5].

Свої твердження поняття ресурси також мають Д. М. Розенберг [1]: ресурс загальноживане — все, що країна використовує для виробництва товарів і послуг та Міріам-Вебстер, яка в академічному словнику називає ресурсом все те, що готове до використання або може бути перетворене для задоволення потреб [4].

В економічній літературі ресурси підприємства розглядають як сукупність природних, організаційних, виробничо-технічних та соціальних факторів [3]. Природні ресурси є компонентами природи, які використовують або можуть використовувати як засоби виробництва та предмети споживання. До них відносять: рослини, тварини, ґрунти, сприятливі кліматичні умови та мінеральну сировину. У свою чергу природні

ресурси поділяються на: земельні, водні, біологічні, кліматичні, енергетичні, мінеральні, рекреаційні.

Як бачимо, це лише невелика частина тверджень вчених щодо поняття "ресурси" жодне з яких не є схожим і офіційно прийнятним. Оскільки поняття "ресурси аграрного підприємства" змінюється з розвитком економіки та науково-технічного прогресу, виникає необхідність подальшого дослідження його змісту.

Саме тому, ми пропонуємо своє бачення поняття "Ресурси аграрних підприємств — це сукупність взаємопов'язаних природних, матеріальних, нематеріальних, фінансових, трудових, часових та інформаційних факторів, які при взаємодії один з одним та при врахуванні впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища забезпечують безперерйну діяльність аграрного підприємства з

метою отримання максимального прибутку беручи до уваги економічну, екологічну та соціальну основи.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведений аналіз етапів еволюції наукових знань про економічні ресурси, дослідження понятійно-категоріального апарату та тверджень науковців стосовно сутності поняття "ресурси" дозволили узагальнити одержані дані, та надати власне визначення поняття ресурси інноваційно активних підприємств" як сукупності органічно взаємопов'язаних природних, матеріальних, нематеріальних, фінансових, трудових, часових та інформаційних ресурсів, які при взаємодії один з одним та при врахуванні впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища забезпечують безперебійну діяльність інноваційно активного підприємства з метою отримання максимального прибутку, беручи до уваги економічну, екологічну та соціальну основи. Враховуючи різноспрямованість класифікацій та особливості типізації ресурсів, запропоновано як основні види ресурсів інноваційно активного підприємства визначити наступні: матеріальні, нематеріальні, фінансові, трудові, земельні, інформаційні, часові та підприємницькі, та удосконалити класифікацію шляхом доповнення ознаками інформаційних (за ступенем достовірності; за ступенем надійності; за шляхом (рівнем) передачі; за каналом передачі; за сферою використання) та розробленням класифікації часових (за ефективністю використання; за галузевою приналежністю; за швидкістю прийняття рішення; за використанням часу з урахуванням сезонності виробництва) ресурсів. При цьому еко-безпекове управління ресурсами інноваційно активних підприємств в системі агресивного маркетингу через сучасні логістичні проблеми потребує в подальшому розробки відповідних інструментів та алгоритмів їх застосування.

Література:

1. Баган Н. В. Формування та ефективність використання ресурсів аграрних підприємств. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 "Економіка". Полтавський державний аграрний університет, Полтава, 2021. 275 с.
2. Бережницька Г. І. Стратегічні імперативи управління використанням земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств: дис.... канд. екон. наук: 08.00.04. Львів, 2019. 223 с.
3. Березина Л. М., Баган Н. В. Актуальні проблеми використання ресурсів аграрних підприємств. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2018. С. 12—21.
4. Вовк І. Класифікація ресурсів підприємства. Сучасні підходи. Соціально-економічні проблеми і держава, 2011. Вип. 1 (4). URL: <https://cutt.ly/9Y3zLok> (дата звернення: 15.03.2024).
5. Гладир Т. С. Ресурси підприємства: теоретичні аспекти. Ефективна економіка. № 5. 2014. С. 148—151.
6. Гончаров С. М., Кушнір Н. Б. Тлумачний словник. К.: Центр навчальної літератури, 2009. 264 с.
7. Гросул В. А. Ресурси підприємства: теоретичне осмислення сутності. Бізнес Інформ. 2013. № 7. С. 236—242.
8. Економічна енциклопедія: у 3-х т. за ред. С. Мочерного. К.: Академія, 2000. Т. 1. 864 с.
9. Кушнір Л. Л. Гносеологія ресурсів в економіці, її еволюція і сучасний концепт. Вісник ЖДТУ. 2011. № 3 (57). С. 310—313.
10. Мамалуй О. О., Гриценко О. А., Дарнопих Г. Ю. Основи економічної теорії. К.: Юрінком Інтер. 2003. 480 с.
11. Новицький В. Є. Економічні ресурси цивілізованого розвитку: навч. посіб. К.: НАУ. 2004. 286 с.
12. Філіпенко А. С. Економіка зарубіжних країн. К.: Либідь. 1998. 416 с.
13. Якимчук Т. В. Ефективний розвиток текстильного виробництва на основі ресурсного забезпечення: дис. ...канд. екон. наук 08.07.01 — економіка промисловості. Херсон. 2005. 215 с.

References:

1. Bagan, N. V. (2021), "Formation and efficiency of resource use of agricultural enterprises", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Poltava, Ukraine.
2. Berezhnyska, G. I. (2019), "Strategic imperatives of managing the use of land resources of agricultural enterprises", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Lviv, Ukraine.
3. Berезina, L. M. and Bagan, N. V. (2018), "Actual problems of using the resources of agricultural enterprises", Herald of Cherkasy University. Series: Economic Sciences, vol. 4, pp. 12—21.
4. Vovk, I. (2011), "Classification of enterprise resources. Modern approaches", Socio-economic problems and the state, available at: <https://cutt.ly/9Y3zLok> (Accessed 15.03.2024).
5. Gladyr, T. S. (2014), "Enterprise resources: theoretical aspects", Effective Economy, vol. 5, pp. 148—151.
6. Goncharov, S. M. and Kushnir, N. B. (2009), Tlumachnyy slovnyk [Explanatory dictionary], Center of Educational Literature, Kyiv, Ukraine.
7. Grosul, V. A. (2013), "Enterprise resources: theoretical understanding of the essence", Business Inform, vol. 7, pp. 236—242.
8. Mocherny, S. (2000), Ekonomichna entsyklopediya: u 3-kh t. za red. S. Mochernoho, tom 1 [Economic encyclopedia: in 3 volumes edited by S. Mocherny, vol. 1], Academy, Kyiv, Ukraine.
9. Kushnir, L.L. (2011), "Epistemology of resources in the economy, its evolution and modern concept", Bulletin of ZHTU, vol. 3 (57), pp. 310—313.
10. Mamalui, O. O., Hrytsenko, O. A. and Darnopyh, G. Yu. (2003), Osnovy ekonomichnoyi teoriiy [Fundamentals of economic theory], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
11. Novytskyi, V. E. (2004), Ekonomichni resursy tsyvilizovanoho rozvytku [Economic resources of civilized development: education], NAU, Kyiv, Ukraine.
12. Filipenko, A. S. (1998), Ekonomika zarubizhnykh krayin [Economics of foreign countries], Lybid, Kyiv, Ukraine.
13. Yakymchuk, T. V. (2002), "Effective development of textile production on the basis of resource provision", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Kherson, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 01.04.2024 р.